

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGÂN HÀNG TP. HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN LƯU TUYỀN

**TÁC ĐỘNG CỦA CẠNH TRANH TỚI SỰ ỔN ĐỊNH
TÀI CHÍNH CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI
VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Tài chính – Ngân hàng

Mã số: 62.34.02.01

Người hướng dẫn khoa học: TS. Lâm Thị Hồng Hoa

TS. Lê Hồ An Châu

TP. HỒ CHÍ MINH - NĂM 2018

TÓM TẮT

Nghiên cứu tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại là trung tâm của những cuộc tranh luận về học thuật và chính sách trong hơn hai thập kỷ qua, đặc biệt là từ sau cuộc khủng hoảng tài chính 2008. Luận án được thực hiện nhằm mục tiêu phân tích tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính của các ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam trong giai đoạn 2008 – 2016. Nghiên cứu sử dụng phương pháp định lượng gồm các bước phân tích như sau:

(i) Đánh giá và đo lường mức độ cạnh tranh của hệ thống các NHTM Việt Nam thông qua việc ước tính chỉ số cạnh tranh Lerner.

(ii) Đo lường mức độ ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam thông qua việc tính toán chỉ số Z-score

(ii) Áp dụng phương pháp GMM cho dữ liệu bảng, phân tích tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam thông qua kiểm định 2 giả thuyết: “cạnh tranh - ổn định” và “cạnh tranh – dễ vỡ”.

Kết quả nghiên cứu cho thấy mức độ cạnh tranh của các NHTM Việt Nam trong giai đoạn 2008 -2016 là khá khốc liệt so với các nước khu vực châu Á và thế giới. Bên cạnh đó, cạnh tranh gia tăng sẽ giúp cho ngân hàng thương mại Việt Nam ổn định hơn. Tuy nhiên mối quan hệ giữa cạnh tranh và ổn định là phi tuyến có hình chữ U ngược.

Kết quả nghiên cứu cũng cho thấy tác động của cạnh tranh đến sự ổn định của ngân hàng thương mại Việt Nam trong điều kiện khủng hoảng. Cụ thể, trong điều kiện khủng hoảng tài chính sự bất ổn cũng như nợ xấu của các ngân hàng thương mại Việt Nam đều gia tăng. Đồng thời, trong điều kiện khủng hoảng, cạnh tranh có thể gây ra sự bất ổn định cho ngân hàng thương mại Việt Nam.

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong Luận văn là trung thực và chưa từng công bố dưới bất kỳ hình thức nào trước đây.

Tôi xin cam đoan rằng các thông tin trích dẫn trong Luận văn đã được ghi rõ nguồn gốc.

Nghiên cứu sinh

NGUYỄN LƯU TUYỀN

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, tôi xin gửi lời cảm ơn đến các giảng viên, cán bộ phụ trách khoa sau đại học – trường Đại học Ngân hàng TP.HCM đã tạo điều kiện tốt nhất để tôi học tập và hoàn thành chương trình đào tạo.

Cảm ơn gia đình đã luôn động viên tinh thần cho tôi trong suốt những năm học ở trường và trong thời gian nghiên cứu để viết Luận án này.

Cuối cùng, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành sâu sắc đến giảng viên hướng dẫn của tôi, TS. Lâm Thị Hồng Hoa và TS. Lê Hồ An Châu, người đã giúp đỡ, hướng dẫn tôi từ khi chọn đề tài, bảo vệ đề cương và trong suốt quá trình nghiên cứu bằng tinh thần khoa học nhiệt thành nhất.

MỤC LỤC

TÓM TẮT

LỜI CAM ĐOAN

LỜI CẢM ƠN

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG

DANH MỤC HÌNH

CHƯƠNG 1: GIỚI THIỆU TỔNG QUÁT VỀ NGHIÊN CỨU	1
1.1. Bối cảnh thực tiễn và lý do lựa chọn đề tài.....	1
1.2. Mục tiêu và câu hỏi nghiên cứu	3
1.3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	4
1.4. Phương pháp nghiên cứu.....	5
1.5. Đóng góp của luận án.....	5
1.6. Cấu trúc luận án	6
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ BẰNG CHỨNG THỰC NGHIỆM VỀ CẠNH TRANH NGÂN HÀNG, SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH VÀ TÁC ĐỘNG CỦA CẠNH TRANH ĐẾN ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH.....	8
2.1. Cơ sở lý thuyết.	8
2.1.1. Cơ sở lý thuyết về cạnh tranh NHTM.....	8
2.1.1.1. Khái niệm.....	8
2.1.1.2. Tính đặc thù trong cạnh tranh của các NHTM.....	10
2.1.1.3. Phương pháp đo lường.....	11
2.1.2. Cơ sở lý thuyết về ổn định tài chính của các NHTM.....	14
2.1.2.1. Khái niệm ổn định tài chính.....	14
2.1.2.2. Ổn định tài chính và bất ổn tài chính của các NHTM	17
2.1.2.3. Phương pháp đo lường ổn định tài chính và bất ổn tài chính	19
2.1.2.4. Các nhân tố tác động đến mức độ ổn định tài chính của các NHTM	24
2.1.3. Cơ sở lý thuyết về mối quan hệ giữa cạnh tranh và sự ổn định tài chính của các NHTM.....	28

2.2. Bằng chứng thực nghiệm.	29
2.2.1. Các nghiên cứu thực nghiệm về mức độ cạnh tranh và các yếu tố ảnh hưởng đến mức độ cạnh tranh của các NHTM	29
2.2.2. Các nghiên cứu thực nghiệm về ổn định tài chính và các yếu tố ảnh hưởng đến ổn định tài chính của các NHTM	34
2.2.3. Các nghiên cứu thực nghiệm về tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính của các NHTM	41
2.3. Đánh giá các nghiên cứu trước và phát triển giả thuyết	44
2.3.1. Đánh giá các nghiên cứu trước về cạnh tranh và các yếu tố tác động đến mức độ cạnh tranh của các NHTM	44
2.3.2. Đánh giá các nghiên cứu trước về mức độ ổn định tài chính và các yếu tố tác động đến mức độ ổn định tài chính của các NHTM:	46
2.3.3. Đánh giá các nghiên cứu trước về tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính của các NHTM	48
Kết luận chương 2	49
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ DỮ LIỆU NGHIÊN CỨU ...	50
3.1. Dữ liệu nghiên cứu	50
3.2. Phương pháp nghiên cứu:.....	51
3.2.1. Đo lường và phân tích các yếu tố tác động đến mức độ cạnh tranh của các NHTM Việt Nam.	51
3.2.1.1. Đo lường chỉ số cạnh tranh Lerner.....	51
3.2.1.2. Các yếu tố tác động đến mức độ cạnh tranh	53
3.2.2. Đo lường và phân tích các yếu tố tác động đến mức độ ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam	55
3.2.2.1. Đo lường mức độ ổn định tài chính bằng Z-score và tỷ lệ nợ xấu.....	55
3.2.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến mức độ ổn định tài chính của các NHTM.....	56
3.2.3. Kiểm định tác động của cạnh tranh ngân hàng tới sự ổn định tài chính.....	59
3.2. Phương pháp ước lượng	62
Kết luận chương 3	63

CHƯƠNG 4: PHÂN TÍCH THỰC NGHIỆM VỀ CẠNH TRANH NGÂN HÀNG, SỰ ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH VÀ TÁC ĐỘNG CỦA CẠNH TRANH ĐẾN ỔN ĐỊNH TÀI CHÍNH CÁC NHTM VIỆT NAM GIAI ĐOẠN 2008 - 2017	64
4.1. Tổng quan mẫu nghiên cứu.....	64
4.2. Đo lường và phân tích các yếu tố tác động đến mức độ cạnh tranh của các NHTM Việt Nam giai đoạn 2008-2016	66
4.2.1. Đo lường mức độ cạnh tranh của các NHTM tại Việt Nam giai đoạn 2008- 2016.....	66
4.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến mức độ cạnh tranh của các NHTM tại Việt Nam giai đoạn 2008-2016.....	72
4.3. Đo lường và phân tích các yếu tố tác động đến mức độ ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam giai đoạn 2008-2016.....	78
4.3.1. Đo lường ổn định tài chính của các NHTM Việt Nam.....	78
4.3.2. Các yếu tố tác động đến sự ổn định tài chính của các Ngân hàng thương mại Việt Nam trong giai đoạn 2008 - 2016	85
4.4. Tác động của cạnh tranh tới sự ổn định tài chính trong hệ thống các NHTM Việt Nam trong giai đoạn 2008 – 2016.....	94
Kết luận chương 4	98
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH.....	99
5.1. Kết quả và những đóng góp chính của nghiên cứu	99
5.1.1. Kết quả nghiên cứu chính	99
5.1.2. Đóng góp chính của luận án.....	100
5.2. Hàm ý chính sách nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh và sự ổn định tài chính các NHTM Việt Nam	102
5.2.1. Đối với các nhà quản trị NHTM Việt Nam.....	102
5.2.2. Đối với cơ quan quản lý nhà nước	104
5.3. Hạn chế của nghiên cứu và đề xuất hướng nghiên cứu tiếp theo.....	105
Kết luận chương 5	10698
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

PHỤ LỤC 1: Danh sách 24 NHTMCP tác giả phân tích và đánh giá

PHỤ LỤC 2: Tính toán năng lực cạnh tranh và sự ổn định tài chính của ngân hàng thương mại Việt Nam

PHỤ LỤC 3: Ma trận hệ số tương quan

PHỤ LỤC 4: Kết quả ước lượng mô hình